

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ

Кафедра психології та соціальної роботи

СИЛАБУС
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПППБ 3.19. «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ»

ДЛЯ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ
заочної форми навчання

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПСИХОЛОГІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

Курс	III	
Семестр	5-й	
Вид контролю	диференційований залік	
Кількість годин / кредитів	90 год. / 3 кредити	
з них:	А. Ф. Н.	З. Ф. Н.
<i>лекції</i>	–	8 год.
<i>практичні</i>	–	4 год.
<i>семінарські</i>	–	–
<i>індивідуальні завдання</i>	–	20 год.
<i>самостійна робота</i>	–	58 год.
Викладач	Зелінська Ярослава Цезарівна, к.п.с.н., доцент	
Email:	zelinskaya.yaroslava@gmail.com	
Консультації	ПН, ЧТ – 14 ⁰⁰ –16 ⁰⁰	

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні принципи та форми організації навчального процесу у вищих навчальних закладах; засоби діагностики та контролю знань з психології та розкриття змісту психологічної науки як навчальної дисципліни; цілі та задачі викладацької діяльності в закладах освіти, особливості використання психолого-педагогічних методів навчання психології.

Міждисциплінарні зв'язки.

Дисципліна «Методика викладання психології», відповідно до структурно-логічної схеми дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки бакалаврів, ґрунтується на знаннях, отриманих студентами в ході освоєння курсів «Педагогіка», «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Психологія особистості», та передусє вивченню таких дисциплін, як: «Педагогічна психологія», «Методика проведення психологічної експертизи в різних галузях психології», «Психологія управління».

Метою викладання навчальної дисципліни є поглиблення теоретичних знань спеціалістів про теоретичні принципи та методичні навички викладання психології у вищих навчальних закладах; специфічні особливості навчального предмета як об'єкту професійної діяльності та організації ефективного викладання психології.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають в теоретичній та практичній підготовці студентів з питань:

- засвоєння нормативно-психологічного забезпечення освіти та форм викладання психологічних дисциплін;
- розуміння особливостей професійної підготовки і діяльності викладача психології;
- засвоєння методів діагностики та контролю навчання; керівництво науковою та самостійною роботою студентів;
- оволодіти психолого-педагогічним та методологічним змістом, необхідним для викладання психології;
- навчитися розробляти методичні, дидактичні та інших психолого-педагогічні матеріали, необхідних для викладання психології;
- освоїти різні форм навчальних занять і методику їх проведення;
- активізувати творче самовираження здобувачів.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен набути такі компетентності:

Загальні компетентності

Інструментальні компетентності:

- здатність аналітично мислити, бути проникливим та об'єктивним, прагнути до наукових пошуків оптимальних рішень і творчої взаємодії із зацікавленими суб'єктами, групами, організаціями;
- здатність ефективно впливати на індивіда, соціальну групу;
- здатність знаходити своє місце в системі сучасних ринкових відносин, визначення такої сфери професійної діяльності, в якій найповніше можна використати професійний та творчий потенціал на користь як суспільним, так і власним інтересам;
- здатність до застосування нових технологій та інновацій в усіх сферах професійної діяльності;
- здатність до забезпечення ефективності психодіагностики, корекції та реабілітації окремих осіб, соціальних груп;
- навички до саморозвитку. Розширення свого кругозору, підвищення професійної майстерності на основі самоосвіти.

Міжособистісні компетентності:

- здатність здійснювати комунікаційну діяльність;
- здатність до критики та самокритики;
- позитивне ставлення до несхожості та інших культур;
- здатність працювати у міжнародному середовищі.

Системні компетентності:

- здатність працювати самостійно і автономно;
- здатність діяти з позицій соціальної відповідальності, займати активну громадянську позицію;
- здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості;
- здатність виконувати професійну діяльність у відповідності до стандартів якості;
- здатність до формування культури мислення, її сприйняття;
- здатність до навчання;
- здатність формувати нові ідеї (креативність);
- здатність адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності;
- уміння реалізовувати проект;
- здатність нести соціальну відповідальність за діяльність організації.

Фахові компетентності

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- основні поняття та категорії методики викладання психології;
- предмет, цілі та завдання методики викладання психології;
- методику підготовки і проведення лекційних занять;
- методику підготовки і проведення семінарських та практичних занять;
- методику підготовки і проведення лабораторних занять з психології;
- види і форми контролю знань в процесі навчання психології;
- види завдань для самостійної роботи студентів;
- методику розробки навчальних програм з психологічних дисциплін для різних освітніх рівнів;
- методи навчання психології.

вміти:

- використовувати технічні засоби навчання в процесі викладання психології;
- розробляти учбові програми з психологічних дисциплін для різних освітньо-професійних рівнів;
- застосовувати методику підготовки та проведення лекційних, семінарських та практичних занять з психологічних дисциплін;
- створювати психологічні умови, що сприяють формуванню у студентів уміння вчитися;
- здійснювати керівництво самостійною роботою студентів на лекції;
- враховувати особливості аудиторії при проведенні занять з психології;
- використовувати фундаментальні практичні знання у галузі методики викладання психології при розв'язанні конкретних освітянських завдань;
- розробляти програми діагностичної та корекційної роботи у відповідності із практичними потребами;
- впроваджувати результати наукових розробок у сферу практичної діяльності.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Підготовка студентів з курсу «Методика викладання психології» потребує використання активних форм навчання, які наближують навчальний процес до реальних професійних ситуацій.

Для активізації процесу навчання студентів у ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ **на лекціях** чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

✓ **на практичних заняттях** запроваджуються різні навчальні технології: розгорнута бесіда, обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо;

✓ **самостійну роботу студента** викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	заочна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Індивідуальна робота
90	8	–	4	58	20	
Модуль I						
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики викладання психології						
Тема 1. Предмет, методологічні основи та завдання методики викладання психології	5	1	–	–	4	–
Тема 2. Організація навчання та види учбових занять з психології	7	–	–	1	6	–
Тема 3. Цілі та принципи викладання психологічних дисциплін на різних освітніх рівнях	6	–	–	–	6	–
Разом за змістовим модулем 1	16	1	–	1	16	–
Змістовий модуль 2. Організація навчання і види учбових занять з психології						
Тема 4. Лекція як традиційна форма викладання у вузі	5	1	–	–	4	–
Тема 5. Методика проведення та підготовки семінарських і практичних занять	7	1	–	–	6	–
Тема 6. Лабораторні заняття з психології, досліди та демонстрації	8	1	–	1	6	–
Разом за змістовим модулем 2	20	3	–	1	16	–
Змістовий модуль 3. Прийоми активізації учбово-пізнавальної діяльності студентів та засоби діагностики знань						
Тема 7. Прийоми та засоби активізації учбово-пізнавальної діяльності студентів	10	1	–	1	8	–
Тема 8. Організація контролю та оцінка якості навчання	9	1	–	–	8	–
Тема 9. Психологічні особливості студентського віку, взаємовідносини викладача та студентів.	13	2	–	1	10	–
Разом за змістовим модулем 3	32	4	–	2	26	–
Усього годин за модулем I	70	8	–	4	58	–
Модуль II						
ІНДЗ	20	–	–	–	–	20
Усього годин:	90	8	–	4	58	20
Підсумковий контроль – диференційований залік						

Методи навчання

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів);
- практичні методи (вправи; практичні завдання; спостереження).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу і складається з двох етапів: поточного та підсумкового.

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на семінарських заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання індивідуального завдання.

Об'єктом підсумкового контролю знань студентів у формі **диференційованого заліку** є виконання усних та письмових завдань.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань студентів **заочної** форми навчання складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 50 балів, і рейтингу з атестації – 50 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти
заочної форми навчання

Поточне тестування, самостійна та контрольна робота									Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			50	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9		
50										

Шкала оцінювання: національна та ECTS

90-100 балів – **відмінно** (A, відмінно);

82-89 балів – **добре** (B, дуже добре);

75-81 балів – **добре** (C, добре);

68-74 балів – **задовільно** (D, задовільно);

61-67 балів – **задовільно** (E, достатньо);

35-60 балів – **незадовільно** (FX, з можливістю повторного складання);

1-34 балів – **незадовільно** (F, з обов'язковим повторним курсом).

Критерії оцінювання

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в робочій навчальній програмі дисципліни. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті.

Критерії оцінювання:

«ВІДМІННО» (А, 90-100 балів) – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% питань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«ДОБРЕ» (В, 82-89 балів, дуже добре; С, 75-81 балів, добре) – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді не менш ніж на 75% питань, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«ЗАДОВІЛЬНО» (D, 68-74 балів, задовільно; E, 61-67 балів, достатньо) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, або на всі питання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача; при цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«НЕЗАДОВІЛЬНО» (FX, 35-60 балів, незадовільно з можливістю повторного складання; F, 1-34 бали з обов'язковим повторним курсом) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі питання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань, загалом має поверхневе уявлення про основний навчальний матеріал, не може ним оперувати.

5. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

1. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники закладу вищої освіти зобов'язані:

- 1) забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання;
- 2) дотримуватись норм педагогічної етики, моралі, поважати людську гідність майбутніх спеціалістів;
- 3) залучати здобувачів освіти до наукової діяльності;
- 4) дотримуватися в освітньому процесі академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти;
- 5) розвивати в осіб, які навчаються в Інституті, самостійність, ініціативу, творчі здібності;
- 6) дотримуватися законів України, статуту та Етичного Кодексу ІПК ДСЗУ, інших нормативно-правових актів.

2. Здобувачі вищої освіти, зобов'язані:

- 1) дотримуватися вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку Інституту;
- 2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- 3) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
 - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
 - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи, вирішувати задачі та тестові завдання;
 - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
 - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій, розрахунків згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
 - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;

4) дотримуватись академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Інституту.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бадмаев Б.Ц. Методика преподавания психологии. / Б.Ц. Бадмаев. – М.: Владос, 1999. – 432 с.
2. Болотова А.К. Прикладная психология: Учебник для вузов. / А.К. Болотова, И.В. Макарова. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 383 с.
3. Брінклі А. Мистецтво бути викладачем: Практ. посібник / А. Брінклі та ін. – К.: НМЦ, 2003. – 144 с.
4. Герасимова В.С. Методика преподавания психологии: курс лекций / В.С. Герасимова. – М.: Ось-89, 2009. – 144с.
5. Карандашев В.Н. Методика преподавания психологии: Учебное пособие / В.Н. Карандашов. – СПб.: Питер, 2005.- 250 с.
6. Кондрашова Л.В. Процесс обучения в высшей школе: учебное пособие / Л.В. Кондрашова. – Кривой Рог: Изд-во «И.В.И», 2000. – 170 с.
7. Ляудис В.Я. Методика преподавания психологии. Учебное пособие / В.Я. Ляудис. – СПб.: Питер, 2008. – 192 с.
8. Нагасв В.М. Методика викладання у вищій школі / В.М. Нагасв. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
9. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах / Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту. Випуск 1. – К., 1994. – 374 с.
10. Траверсе Т.М. Психологія викладацької роботи: підручник / Т.М. Траверсе.- К.: Науковий світ, 2010. – 269 с.